

ارزیاب‌های ثبت جهانی یونسکو به ایران می‌آیند

«ماسوله» در یک قدمی ثبت جهانی

آوین منفایی
خبرنگار

شهر تاریخی «ماسوله» بواسطه تاریخچه و معماری بی نظیر خود در سال ۸۶(۲۰۰۷) در فهرست موقت ایران برای ثبت در فهرست میراث جهانی یونسکو قرار گرفت؛ اما با گذشت نزدیک به ۱۶ سال هنوز ثبت جهانی این نگین تاریخی با قدمتی هزار ساله، محقق نشده است. سرپرست پایگاه ملی پژوهشی میراث فرهنگی ماسوله به «ایران» می‌گوید: سال گذشته نام ماسوله به‌عنوان تک اثر برگزیده به یونسکو معرفی شده و احتمالاً تا یک سال آینده و پس از ارزیابی‌های یونسکو، تکلیف ثبت جهانی نگین ارزشمند خطه گیلان مشخص خواهد شد.

«محمد سنایی» سرپرست پایگاه ملی پژوهشی میراث فرهنگی ماسوله به «ایران» می‌گوید: نام ماسوله از سال ۱۳۸۶ در فهرست موقت سازمان یونسکو ثبت شده و طی ۱۶ سال اخیر، کارهای تدوین و ارسال پرونده برای ثبت جهانی پیگیری شده است. البته صورت مسأله ثبت جهانی ماسوله کمی متفاوت است، چرا که از همان ابتدا ایراداتی بر تدوین و جمع‌بندی اطلاعات پرونده وارد شد؛ همین امر نیز باعث شد تا ثبت جهانی این اثر منحصریفرد به تأخیر افتاده یا شرایط لازم برای ثبت در میان پرونده‌های اسالی را کسب نکند.

■ **ثبت جهانی نزدیک است**

به گفته سنایی، اختصاص یک سهمیه برای کشور ساز سوی سازمان یونسکو، رقابت شدیدی را بین سایر گزینه‌ها برای ثبت جهانی ایجاد کرده و پیروسه انتخاب و ارسال پرونده را بسیار سخت‌تر کرده است.البته به این امر باید رقبای پرونده‌های دیگر را نیز بیفزاییم. شاید در سال‌های گذشته، پرونده‌های وجود داشته که وضعیت تدوین بهتری داشته و تعامل کافی برای ثبت جهانی را داشتند که این مورد دربراه ماسوله مطرح نبوده است. وی می‌افزاید: از سال ۱۳۸۶ بحث ارسال

خراسان جنوبی برای مرمت چهار هزار کیلومتر رشته قنات نیاز به اعتبار دارد

آبخیز تا جالیز

حمیده گودرزی

خبرنگار

فناوری ساخت قنات هزاران سال قبل در مناطق خشک کوهستانی ایران گسترش پیدا کرد و تا به امروز هم به‌عنوان یکی از منابع مهم آبی کشور محسوب می‌شود. اما متأسفانه بخش بسیاری از قنات که در زمان‌های مختلف و در جای، جای کشور نجات بخش بسیاری از مردمان این مرز و بوم از خطر بی‌آبی در خشکسالی‌های طولانی مدت بودند، در چند دهه اخیر شدت مورد بی‌مهری و در معرض خطر خشک شدن قرار گرفتند و هم اینک با جلب توجهات به سوی این‌سازه بسیار بی‌نظیر، بخصوص در خراسان جنوبی که از نظر تعداد، سکاندار این میراث ملی و کهن است با اجرای «طرح جامع آبخیز تا جالیز» توانسته به‌عنوان یکی از استان‌های پیشرو در مرمت و بازسازی قنات موفقیت‌های چشمگیری به‌دست آورد.

■ **بیشترین تعداد قنات کشور در خراسان جنوبی**

مدیر آب و خاک امور فنی و مهندسی سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی، در گفت‌وگو با «ایران» با بیان این‌که خراسان جنوبی به لحاظ تعداد قنات در کشور رتبه نخست را دارد و بیشترین قنات استان نیز متعلق به شهرستان بیرجند با ۱۸۷۵ رشته است، می‌گوید: «در سراسر کشور حدود ۴۱ هزار رشته قنات وجود دارد که طبق آخرین آمار شرکت آب منطقه‌ای خراسان جنوبی حدود ۶ هزار و ۹۸۳ رشته قنات و ۲ هزار و ۸۶۴ رشته چشمه در این استان است. همچنین براساس آمارهای اعلام شده از سوی جهاد کشاورزی تاکنون حدود ۷۵۰۰ قنات در این استان شناسایی و در سامانه قنات کشور ثبت

پرونده برای ثبت جهانی یونسکو را بارها پیگیری کردیم؛ اما از بهمن ماه سال ۱۴۰۰ به بعد پرونده به شکل جدی تری پیگیری شده و نام ماسوله به‌عنوان تک اثر برگزیده به یونسکو معرفی شد. سال گذشته ما از نظرات متخصصین و مسئولان ثبت آثار ملی، نخبگان محلی و برخی داوطلبین برای حمایت از پرونده، مشورت گرفته و پس از کسب اطلاعات جدید، پرونده را از منظر فرهنگی و تاریخی شهر ماسوله جمع‌آوری کردیم.

سرپرست پایگاه ملی پژوهشی میراث فرهنگی ماسوله، درباره معیارهای لازم و ماهوی برای ثبت جهانی ماسوله می‌گوید: معیارهای لازم و ماهوی تا تشکیل پرونده ثبت نهایی در یونسکو به هیچ عنوان اعلام نمی‌شود. ان‌شاءالله پس از ثبت نهایی ماسوله در فهرست جهانی، در این خصوص اطلاع‌رسانی‌های لازم انجام خواهد شد.

■ **بازدید ارزیاب‌های یونسکو از ماسوله**

محمد سنایی می‌گوید: پس از ارسال پرونده ثبت جهانی ماسوله به یونسکو، بازدیدی در سال جاری انجام می‌شود. در حقیقت میراث جهانی یونسکو، چندین ارزیاب معتمد را از کشورهای مختلف انتخاب کرده و پس از برنامه‌ریزی‌های انجام شده، برای بازه زمانی ۵روز تا یک هفته‌ای به ایران می‌آیند و از ماسوله دیدن می‌کنند. آنها پس از مطالعه پرونده، وضع موجود را بر اساس ملاک‌های منحصریفرد بودن ماسوله بررسی کرده و در نهایت زمانی را برای تنظیم گزارش تعیین می‌کنند. پس از جمع‌بندی و ارائه گزارش، حدود یک سال بعد، ثبت جهانی ماسوله نهایی شده و به اطلاع ما خواهد رسید.

وی با اشاره به اهمیت ارزیابی پرونده و مهیا ساختن شرایط لازم برای کسب ثبت جهانی ماسوله می‌گوید: در حال حاضر اقداماتی نظیر ساماندهی وضع موجود، بهسازی زیرسخت‌های شهر ماسوله، سروسامان دادن پسماندها، برق و مخازنرات، نظافت بستر رودخانه و... انجام می‌شود. این موارد در بازه‌های زمانی قبل، به‌عنوان

موانع کسب ثبت جهانی ماسوله از آن یاد می‌شد. امیدواریم تا زمان ورود ارزیاب‌ها به ماسوله، تمامی موانع برطرف شده و نگرانی‌ها رفع شود.

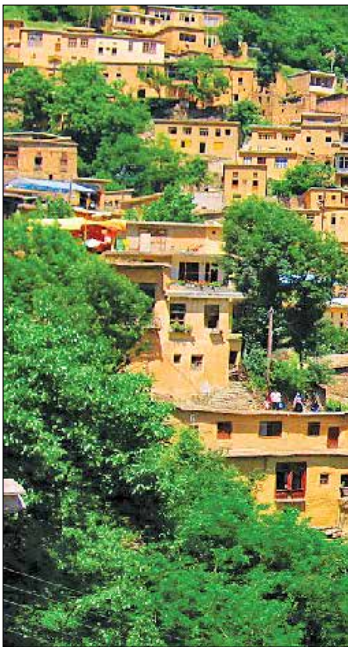
■ **توسعه گردشگری پایدار**

سرپرست پایگاه ملی پژوهشی میراث فرهنگی ماسوله در خصوص مزایای ثبت جهانی ماسوله در یونسکو، این اثر منحصریفرد به تمام دنیا معرفی می‌شود. در مرحله اول اقتصاد گردشگری پایدار در کشور و ماسوله رونقی دوباره می‌گیرد. هم‌زمان لینکی برقرار شده و موضوعات مربوط به این مجموعه از طریق یک کمیته تخصصی به روز، راهنامه‌ای و مشاوره می‌گیرد. ثبت جهانی ماسوله، این اثر از ثبت ملی به جهانی تغییر وضعیت داده و بالطبع اعتبارات ویژه جهانی نیز

به آن اختصاص پیدا می‌کند.

■ **تزییق اعتبار**

در نتیجه با تزریق اعتبارات جدید، دست میراث فرهنگی و ادارات برای مرمت، نگهداری، پایش و حفاظت از این اثر جهانی بازت می‌شود. از سویی دیگر، اگر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله در کشور رخ دهد، اعتبارات ویژه‌ای به آن اثر اختصاص پیدا کرده و کشورهای عضو یونسکو، برای بازسازی و احیای آن اقدام خواهند کرد. بنابراین با ثبت جهانی ماسوله، این نگرانی و دغدغه برای تخریب ناگهانی این شهر در اثر بلایای طبیعی برای همیشه رفع خواهد شد. راهنامه‌ای و مشاوره می‌گیرد. ثبت جهانی، اگر در کشوری که ثبت جهانی در آن انجام شده است به هر دلیل ممکن جنگی رخ دهد، کوچک‌ترین

تعرض به اثرها و سایت‌های جهانی، جنایت جنگی محسوب شده و کشورهای عضو دفتر یونسکو بواسطه این اساسنامه، تحریم‌هایی را وضع کرده و با اقداماتی مشابه، جلوی تخریب و تعرض از آثار ثبت شده جهانی را خواهند گرفت. وی در آخر ثبت جهانی ماسوله در یونسکو را اتفاقی مثبت برای کشور و استان ارزیابی کرده و می‌گوید: امیدواریم مسئولان با حمایت‌های بی‌دریغ خود، ثبت جهانی ماسوله را در سال جاری رقم زده و اثری دیگر از برترین آثار ملی کشور را در فهرست جهانی بگنجانند. در حقیقت با ثبت جهانی ماسوله، دنیا این شهر منحصریفرد را بهتر شناخته و توسعه و رونق صنعت گردشگری این منطقه، به رشد و تعالی اقتصاد کشور نیز منجر خواهد شد.

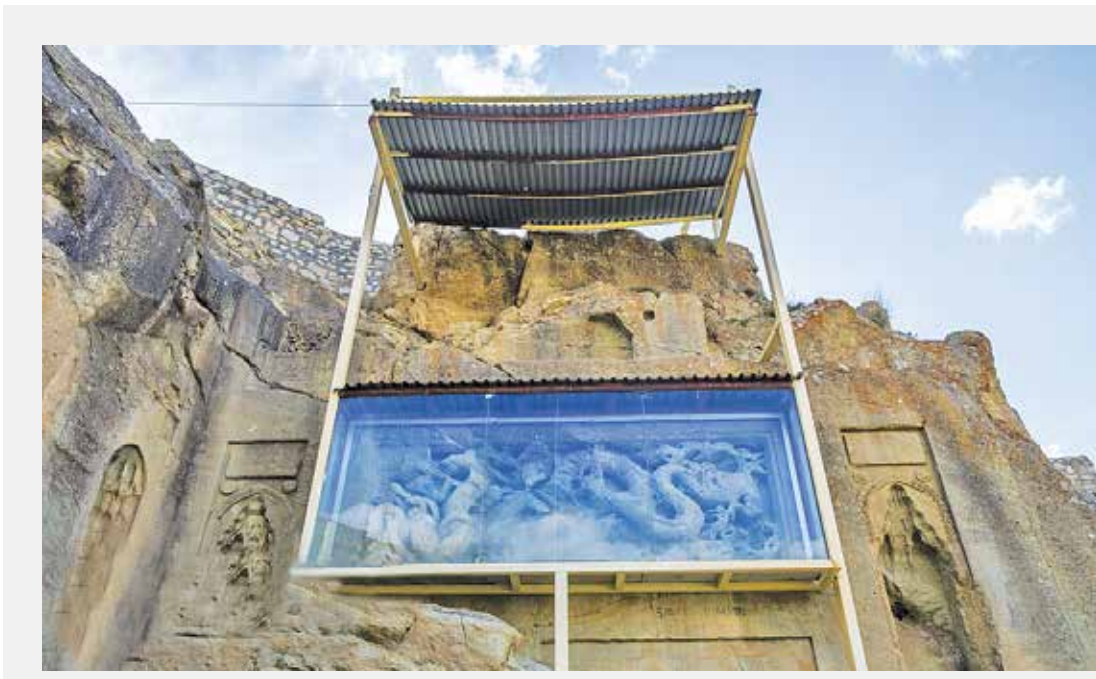
تسليم

و در نهایت ساخت و ساز و ایجاد فضاهای شهری و مسکونی و صنعتی در مسیر قنات، مرمت مسیر آبده و آب‌بر قنات و طوقه چینی میله‌های چاه قنات و ادامه آن از سطح زمین تا بالای ارتفاع یک و نیم متر به دلیل ممانعت از ورود سیلاب یا سقوط حیوان یا هر موجود زنده‌ای به داخل قنات و انتقال آب به قنات به وسیله استخر یا لوله برای ممانعت از هدررفت آب می‌تواند به حفظ حریم کیفی و آبی قنات کمک بسیاری کند.»

■ **نروم کنترل سیلاب در بالادست**

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان جنوبی، نیز با بیان اینکه طرح جامع آبخیز تا جالیز یکی از تازه‌ترین اقداماتی است که در راستای ساماندهی قنات در این استان در حال انجام است، عقیده دارد: «لازمه اجرای هر طرحی مدیریت درست آن است. از این‌رو هر اقدامی که قرار است در قالب طرح‌های آبخیزداری از جمله تغذیه، افزایش و ثبات آبدهی قنات انجام شود، در ابتدا باید در بالادست حوزه آنها و با هدف کنترل سیلاب‌ها و رسوباتی که وارد مسیر آبراه‌ها می‌شوند، صورت گیرد.»

علیرضا نصرآبادی که حفاظت از حریم ساختمان قنات را یکی دیگر از راه‌های ممانعت از ایجاد خسارت‌های ناشی از سیلاب‌ها و کاهش تنش آبی می‌داند به «ایران» می‌گوید: «عدم کشت و زرع، باغداری، حفر چاه‌های نیمه عمیق و عمیق، ساخت قنات جدید، جاده‌سازی

تهران و دمشق برای حل معضل ریزگردها تفاهمنامه امضا کردند

امضای تفاهمنامه ایران و عراق در تهران

زیست بوم- ایران و سوریه برای حل ریزگردهای منطقه‌ای تفاهمنامه امضا کردند. علی سلاجقه رئیس سازمان حفاظت محیط زیست پس از بازگشت از سوریه و عراق خبر داد که ایران و عراق نیز در همین راستا تفاهمنامه‌ای در ۲۱ تیرماه در تهران امضا خواهند کرد. ایران در ۲۱ تیرماه میزبان وزرای کشورهای منطقه خواهد بود. کنوانسیون تهران فرصتی است تا ایران راهکار حل معضل کانون‌های ریزگرد موجود منطقه‌ای را ارائه دهد و کشورهای همسایه را از تبعات سدسازی‌های جدید دولت ترکیه آگاه سازد.

سدسازی‌های کشور ترکیه در پروژه «گاپ» روی دجله و فرات، سوریه و عراق را به کانون بحرانی ریزگردهای منطقه تبدیل کرده است. این ریزگردها نفس کشیدن را برای بخش بسیار زیادی از شهروندان ایرانی سخت کرده و حتی به مرگ تعدادی از شهروندان سوری و عراقی منجر شده است. با وجود این ترکیه چراغ خاموش قصد دارد در پروژه دیگری به نام «داب» روی رودخانه ارس، دجله، فرات و گورا ۹۰ سد بسازد که شرایط را برای کشورهای پایین دست از جمله ایران، عراق، سوریه، کشورهای حوزه قفقاز و...به مراتب سخت‌تر خواهد کرد. پروژه جدید(داب) دولت ترکیه تنها به افزایش ریزگردها منجر نمی‌شود بلکه امنیت آبی و غذایی ایران در شمال غرب و شرق کشور را هم می‌تواند به خطر اندازد.

علی سلاجقه در دیدار با حسین مخلوف – وزیر امور محلی و محیط زیست سوریه – با اشاره به اهمیت روابط ایران و سوریه در زمینه‌های مختلف ازجمله محیط زیست و به‌روز شدن توافق‌های سال ۲۰۰۶ در بحث گرد وغبار تأکید کرده است: لازم است تفاهم‌های قبلی بین ایران و سوریه به‌روز و فعال شود و با امضا و به‌روز شدن این تفاهمنامه موضوع مقابله با گرد و غبار به مرحله اجرایی و عملیاتی نزدیک‌تر می‌شود.

به گفته سلاجقه هدف از به‌روز شدن این سند همکاری ایجاد یک کارگروه مشترک است که سالانه حداقل یک‌بار در ایران و سوریه جلسه و نشست‌های منظم در جهت برنامه اقدام و عمل مقابله با پدیده گرد وغبار تشکیل شود.

معاون رئیس‌جمهور در ادامه تصریح کرد: در این یادداشت تفاهم، اقداماتی همچون همکاری‌های آموزشی و انتقال تجارب همچنین اجرای پروژه‌های مشترک به‌صورت آزمایشی در حوزه‌های مختلف محیط زیست، پیوسته مقابله، مدیریت و سازگاری با پدیده گرد وغبار پیش‌بینی شده است. سلاجقه در زمینه اجلاس وزیران محیط زیست کشورهای همجوار گفت: با توجه به ابتکار جمهوری اسلامی ایران در تهیه برنامه‌های عمل منطقه‌ای و زیر منطقه‌ای که در کنفرانس تهران با حضور وزیران کشورهای همسایه ۲۱ تیرماه سال جاری برگزار خواهد شد، امید است این اجلاس بتواند با ظرفیت‌های خوبی که ایجاد شده است، تجربیات و مطالعات علمی و پژوهش‌هایی را که در موضوع محیط زیستی به‌دست آمده است به اشتراک بگذارد و نسبت به اجرایی شدن این برنامه‌ها با همکاری کشورهای منطقه بتوانیم برای کاهش خسارت‌ها گام‌های مفید و اثربخشی برداریم. کارشناسان ایرانی در این سفر روی کانون‌های تولید‌کننده گرد و غبار در غرب عراق (حوزه فرات) و روی شهر دیرالزور در سوریه تمرکز کرده بودند.

ایستنا- «خبرالله مرادی» مدیرکل محیط‌زیست استان کردستان با بیان اینکه امسال رزپوارا تهدید مواجه است، گفت: راه‌اندازی سیستم تصفیه آب شرب شهرستان میروان تنها راه نجات‌بخشی دریاچه رزپواراست، که متأسفانه این پروژه تاکنون هیچ پیشرفت چشمگیری نداشته و حدود ۱۰سال از متوقف شدن آن می‌گذرد.

خبر در خبر

مهر- «سید مصطفی فاطمی فیروزآبادی» مدیرکل دفتر توسعه گردشگری داخلی وزارت میراث فرهنگی گفت: فعالیت میز ملی گردشگری دسترس پذیر با هدف توسعه گردشگری سالمندان و افراد دارای معلولیت در معاونت گردشگری آغاز شد.

ایرنا- کاروتوشی آیکاوا» سفیر ژاپن در ایران با تأکید بر همکاری گروه متخصص ژاپنی و محیط‌زیست استان در احیای تالاب بین‌المللی انزلی گفت: ژاپن می‌تواند با انتقال تجربه و تکنولوژی نوین در احیای این تالاب کمک مؤثری داشته باشد.

مهر- «حسینعلی نریمان» معاون فنی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اصفهان گفت: خسارت ریزگردهای درون‌استانی به منابع زیستی و اقتصادی اصفهان در یک‌سال گذشته ۴۰۰ میلیارد تومان بوده است.

تسنیم- «مهدی زارع خورمیزی» یک کارشناس محیط‌زیست با بیان اینکه راسوها خطری برای انسان ندارند، گفت: جمعیت زیاد موش‌ها در تهران می‌توانند طعمه راسو باشند.